

Дагуур үндэстний бүжгийг дүрс бичлэгийн тусламжтайгаар зааж сургах туршилтын үр дүн

Guo Sarula*

БНХАУ, Хөлөнбуйр аймаг, Хөлөнбуйр Дээд Сургууль, Дуу хөгжим бүжгийн сургууль, Бүжгийн тэнхим

*Холбоо барих зохиогч: 1289544408@qq.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2007-9605>

Хүлээн авсан: 2021.4.21   Засварласан: 2021.12.20   Хэвлэлтэд авсан: 2022.1.21

Хураангуй

БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы дагуур үндэстний бүжгийн уламжлалт урлаг нь өөрийн гэсэн өвөрмөц өнгө төрх, хэв шинжээ хадгалсаар үлдсэн төдийгүй нүүдэлчин угсаатны урлаг соёлд тодорхой байр суурийг эзэлдэг. Тус өгүүлэл нь дагуур үндэстний лүргэл бүжгийг дүрс бичлэгийн аргын тусламжтайгаар оюутанд зааж сургах гурван удаагийн туршилт явуулсан үр дүнг танилцуулах зорилготой. Судалгааны шинэлэг тал нь лүргэл бүжгийг анх удаа дүрс бичлэгийн арга ашиглан зааж сургахыг судалсанд оршино. Судалгааны үр дүнд 2017-2019 оны хооронд Монгол улсын Соёл Урлагийн Их Сургууль, БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Хөлөнбуйр Дээд Сургуулийн нийт 60 оюутныг 3 удаагийн туршилт судалгаанд 10 үе шаттайгаар хамруулсан бөгөөд туршилтын үр дүнд үе шат бүрээр 0.4-1.0 онооны ахицтай гарсан. Иймд лүргэл бүжгийг зааж сургахад дүрс бичлэгийн арга ашиглах нь үр дүнтэй гэж дүгнэж байна.

Түлхүүр үг

Лүргэл, хөдөлгөөн, дасгал, давтах, ахиц

Удиртгал

БНХАУ-ын умард хэсэг буюу ӨМӨЗО-ы Хөлөнбуйр, Дагуур, Орчоон, Эвэнк зэрэг олон угсаатнууд зэрэгцэн оршиж, өөр өөрийн үндэстний соёлоо хадгалахын зэрэгцээ харилцан уялдаж, бие биедээ нөлөөлсөөр ирсэн байдаг. Эдгээр үндэстнүүдийн дунд дагуур үндэстэн цөөнх хэдий ч дуу бүжгийн уламжлалт урлаг нь өөрийн гэсэн өвөрмөц өнгө төрх, уламжлалт хэв шинжээ хадгалан үлджээ. Дагуур үндэстэн нь хэзээнээс дуу хөгжимд авьяаслаг ард түмэн юм. Аливаа ардын бүжиг тухайн үндэстнийхээ соёл урлагийн уламжлалыг нэвт шингээсэн өнгө аястай байдгийн адилаар дагуур үндэстний үндсэн бүжиг лүргэл нь гоо сайхны таашаал, үзэл бодол, аж амьдралын уламжлалт хэвшил, шүтлэг бишрэлийг гүн гүнзгий шингээсэн. Лүргэл нь дагуур үндэстэн тархан суурьшсан уул тайга, тал хээрээр өргөн дэлгэр тархаж, бусад газар нутагт “Ахамбай”, “Хакумай” гэхчлэн өөр өөрөөр нэрлэгдэж ирсэн байна. Түүнчлэн лүргэл бүжиг нь дагуур үндэстний үе үеийн түүхэн цаг хугацааны аж амьдралын хэвшил, зан

©2022 Author(s)

This article is published under the
Creative Commons CC-BY License by 4.0

заншлыг тусгаж, үеэс үед уламжлагдан тасралтгүй хөгжсөөр ирсэн бөгөөд хэлбэр, агуулгын хувьд үндсэн язгуур хэв шинжээ хадгалсаар өнөөг хүрчээ. Тус судалгааны сэдвийн үндэслэл нь судлаач миний бие дагуур үндэстний нэгэн төлөөлөгч болохын хувьд өөрийн үндэстний соёл, урлагийг судлах, сурталчлах, дэлгэрүүлэх үүрэгтэй хэмээн үзэж өөрийн хувь нэмрийг оруулахыг эрмэлзлээ. Иймд өөрийн ажил мэргэжлийн давуу талд түшиглэн дагуур үндэстний ардын бүжиг лүргэлийг зааж сургах, уламжлан хөгжүүлэх ажилд тус нэмэр болох үүднээс энэхүү сэдвийг сонгож судалгаа хийх болсон. Судалгааны зорилго нь дагуур үндэстний лүргэл бүжгийг БНХАУ-ын ӨМӨЗО болон Монгол улсын бүжгийн мэргэжлийн ангийн оюутнуудад дүрс бичлэгийн аргын тусламжтайгаар 3 удаагийн туршилт сургалт явуулж үр дүнг тооцоход оршино.

Сэдвийн судлагдсан байдал

БНХАУ-ын ӨМӨЗО-д дагуур үндэстний соёл урлаг, түүний дотор лүргэл бүжгийн гарал үүсэл, бүтэц хэлбэрийн талаар судалсан бүтээлүүд нэлээдгүй байна. Тухайлбал, “Дагуур үндэстний уламжлалт дуу бүжгийн урлаг судлалын эрдэм шинжилгээний бичиг” (Хятадын Хөгжмийн Их Сургууль, 2013, х.37), “Дагуур үндэстний дуу бүжгийн хамгаалалт болон уламжлал” (Жан & Ван, 2008, х.19), “Дагуур үндэстний судалгаа” (Мо, 2000, х.82), “Дагуур үндэстний судалгаа” (Чулуунбагана, 1988, х.115), “Дагуур үндэстний уламжлалт хөгжмийн соёлын судалгаа” (Жан, 2014, х.40), “Дагуур үндэстний эртний дуу бүжгийн үлдэгдэл Хакумай” (Хэ, 2014, х.179), “Дагуур үндэстний соёлын өнөөгийн байдлын задлалт-Чичихар Мэлис Дагуур үндэстний соёлын хамгаалалтын асуудлын судлал” (Бай & Жан 2008, х.127), “Дагуур үндэстний ардын дуу бүжгийн Хакумайгийн урлагийн онцлог” (Улаантуяа, 2006, х.89) зэрэг бүтээлд дагуур үндэстний бүжгийн уламжлал, шинэчлэлийн асуудлаар дорвитой судалгаа явуулж, судлаачид өөр өөрийн өнцгөөс үнэлэлт дүгнэлт өгсөн байна. Эдгээр судлаачдын бүтээлд дагуур бүжгийн уламжлалын асуудлыг хөндсөн, түүний гарал үүсэл, бүжгийн хэлбэр, хөдөлгөөний хэв маяг, уламжлалт агуулгыг онцолсон нийтлэг талууд байна. Тус судалгааны давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ний аргыг олон улсад бүжгийн судалгаанд судлаачид ашигласан байдаг. Тухайлбал, анх АНУ-ын Ди Сэйлс Их Сургуулийн профессор Колбе М.Рубин, Ребекка Кудрна нар “Гол булчинг идэвхжүүлснээр бүжиглэж буй бүжигчдийн хөдөлгөөний хүрээ нэмэгддэг” хэмээх өгүүлэлдээ ашигласан бөгөөд хамгийн багадаа 5 жил балет бүжгээр хичээллэж буй 13 бүжигчнийг 3 ялгаатай арга замаар судалж үр дүнг тус аргаар хэмжиж ANOVA ($F=9.967$, $p=0.01$), ($F=7018$, $P=0.02$) гэж гаргажээ (Kolbe, Rebecca, 2004, p.19). Хамгийн сүүлд 2017 онд Баруун Каролинагийн Их Сургуулийн судлаач Тодд Уотсон, Жессика Гренинг, Сю Макферсон, Элизабет Картер, Жошуа Эдвардс, Исаак Мелчер, Тейлор Бургесс нар “Бүжигчдэд 9 долоо хоногийн тогтворжуулах сургалт явуулсны дараа бүжиглэлт, тэнцвэржилт болон булчингийн гүйцэтгэлийн сайжралт” судалгааны ажилдаа давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ ANOVA-аар бүжгийн идэвхжүүлэлтийн дөрвөн нөхцөлийг шалгасан бөгөөд үүнд, амралт, өөрийн идэвхжүүлэлт, сургалтын дараа шууд болон үндсэн тогтворжуулалт багтана гэж үзээд судалгааны үр дүнд альфа утгыг бүх шинжилгээнд 0.05-аар тооцсон байна (Todd, Jessica, Sue, 2017, p.28).

Судалгааны арга зүй

Судалгааны туршилт 1-ийг 2017 оны 3-р сард Монгол улсын Соёл Урлагийн Их Сургуулийн Бүжгийн урлагийн сургуулийн 20 оюутан, туршилт 2-ыг 2019 оны 6-р сард БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Хөлөнбуйр Дээд Сургуулийн Бүжгийн урлагийн сургуулийн бүжгийн мэргэжлийн 20 оюутан, туршилт 3-ыг 2019 оны 11-р сард СУИС-ийн бүжгийн урлагийн сургуулийн 20 оюутан хамруулж 1-10 үе шаттайгаар туршилт судалгаа явуулна. Туршилтын ахицын үр дүнг SPSS программ дээр давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA) - ний аргаар тооцов.

Судалгааны үр дүн

Энэхүү туршилт судалгааны онцлог нь дагуур үндэстний лүргэл бүжгийг багш заахдаа оюутанд эхлээд бүжгийн хөдөлгөөний дүрс бичлэг (видео)-ийг үзүүлж, дараа нь өөрсдөөр нь хөдөлгөөнийг давтан хийлгэж, алдааг нь багш засан залруулж, дахин дасгал хийлгэх замаар тасралтгүй сургалт үргэлжилнэ. Туршилт 1-д хамрагдсан оюутнуудын ерөнхий мэдээллийг авч үзвэл СУИС-ийн бүжгийн мэргэжлийн 18-20 насны эмэгтэй оюутнууд оролцсон бөгөөд тэд туршилтаас өмнө бүжгийн ямар нэгэн дугуйланд явж байсан, мөн бүжгийн төрлөөр уралдаан тэмцээнд оролцож олон үзэгчийн өмнө бүжиглэж байсан. Бүжгийн ангид өөрийн сонирхлоор элсэн суралцаж байгаа бөгөөд бүжгийн хичээлүүд нь 100% таалагддаг гэжээ. ЕБС-ийг 60% нь хотод, 40% нь аймагт төгссөн байна. Туршилт 2-д хамрагдсан оюутнуудын ерөнхий мэдээллийг авч үзвэл Хөлөнбуйр дээд сургуулийн бүжгийн мэргэжлийн 19-21 насны эмэгтэй оюутнууд оролцсон бөгөөд тэдгээрийн 70% нь туршилтаас өмнө бүжгийн ямар нэгэн дугуйланд явж байсан, мөн бүжгийн төрлөөр уралдаан тэмцээнд оролцож олон үзэгчийн өмнө бүжиглэж байжээ. Дийлэнх нь бүжгийн ангид өөрийн сонирхлоор элсэн суралцаж байгаа бөгөөд бүжгийн хичээлүүд нь ерөнхийдөө таалагддаг байна. ЕБС-ийг бүгд хотод төгссөн байна. Туршилт 3-д хамрагдсан оюутнуудын ерөнхий мэдээллийг авч үзвэл СУИС-ийн бүжгийн мэргэжлийн 18-20 насны эмэгтэй оюутнууд оролцсон бөгөөд тэд туршилтаас өмнө бүжгийн ямар нэгэн дугуйланд явж байсан, мөн бүжгийн төрлөөр уралдаан тэмцээнд оролцож олон үзэгчийн өмнө бүжиглэж байсан. Бүжгийн ангид өөрийн сонирхлоор элсэн суралцаж байгаа бөгөөд ЕБС-ийг 40% нь хотод, 60% нь аймагт төгссөн байна. Туршилт бүжгийн хичээлийн агуулгаас хамаарч дотроо 1-10 үе шаттай бөгөөд үе шат бүр нь тааруу бол 1 оноо, дунд зэрэг бол 2 оноо, хангалттай сайн бол 3 оноогоор хэмжигдсэн. Эдгээр үе шатуудын ахицын үр дүнг тойм байдлаар буюу 2, 4, 6, 8, 10-р үеийн үзүүлэлт бүрээр 3 туршилтыг харьцуулан авч үзье. Туршилтуудын 2-р үеийн ахицын үр дүн:

Table 1
Statistical Data of The Second Phases of The Experiments

	Дундаж	Стандарт хазайлт	Тоо
Туршилт 1-ийн 2-р үе	1.61	0.409	20
Туршилт 2-ын 2-р үе	1.85	0.619	20
Туршилт 3-ын 2-р үе	2.54	0.268	20

Статистикийн суурь утгаас харахад Туршилт 1-ийн 2-р үед дундаж нь 1.6 байсан бол Туршилт 2-ын 2-р үед 1.9, харин Туршилт 3-ын 2-р үед 2.5 болж эхний туршилтаас 0.9-өөр өссөн байна. Стандарт хазайлт нь 0.3-0.6 хооронд гарсан.

Table 2
Paired Data Results

Туршилтуудын 2-р үе		Дунджи йн ялгаа	Стандарт алдаа	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
					Доод хязгаар	Дээд хязгаар
1	2	-0.238*	0.088	0.014	-0.421	-0.054
	3	-0.927*	0.115	0.000	-1.167	-0.688
2	1	0.238*	0.088	0.014	0.054	0.421
	3	-0.690*	0.142	0.000	-0.987	-0.393
3	1	0.928*	0.115	0.000	0.688	1.167
	2	0.690*	0.142	0.000	0.393	0.987

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the .05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ээр туршилтуудыг хос хосоор нь харьцуулж үзэхэд $P(\text{sig}) < 0.05$ буюу Туршилт 1-ийн 2-р үе нь Туршилт 2, 3-ын 2-р үетэй, Туршилт 2-ын 2-р үе нь Туршилт 1, 3-ын 2-р үетэй, Туршилт 3-ын 2-р үе нь Туршилт 1, 2-ын 2-р үетэй статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай болох нь батлагдлаа. Иймээс туршилтуудын 2-р үед Туршилт 1-ээс Туршилт 2, Туршилт 2-оос Туршилт 3 нь мэдэгдэхүйц ахицтай гарлаа. Стандарт алдаа нь 0.09-0.14 хооронд гарсан, 95%-ийн итгэх завсарт дунджийн ялгаатай утга нь гарсан.

Туршилтуудын 4-р үеийн ахицын үр дүн:

Table 3
Statistical Data of The Fourth Phases of The Experiments

	Дундаж	Стандарт хазайлт	Тоо
Туршилт 1-ийн 4-р үе	2.01	0.308	20
Туршилт 2-ын 4-р үе	2.32	0.315	20
Туршилт 3-ын 4-р үе	2.65	0.303	20

Статистикийн суурь утгаас харахад Туршилт 1-ийн 4-р үед дундаж нь 2.0 байсан бол Туршилт 2-ын 4-р үед 2.3, харин Туршилт 3-ын 4-р үед 2.7 болж эхний туршилтаас 0.7-оор өссөн байна. Стандарт хазайлт нь 0.3-0.32 хооронд гарсан.

Table 4
Paired Data Results

Туршилтуудын 4-р үе		Дунджийн ялгаа	Стандарт алдаа	Sig. ^b	95% Итгэх завсар ^b	
					Доод хязгаар	Дээд хязгаар
1	2	-0.312*	0.065	0.000	-0.449	-0.176
	3	-0.646*	0.092	0.000	-0.839	-0.453
2	1	0.313*	0.065	0.000	0.176	0.449
	3	-0.333*	0.083	0.001	-0.507	-0.160
3	1	0.646*	0.092	0.000	0.453	0.839
	2	0.333*	0.083	0.001	0.160	0.507

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the .05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ээр туршилтуудыг хос хосоор нь харьцуулж үзэхэд $P(\text{sig}) < 0.05$ буюу Туршилт 1-ийн 4-р үе нь Туршилт 2, 3-ын 4-р үетэй, Туршилт 2-ын 4-р үе нь Туршилт 1, 3-ын 4-р үетэй, Туршилт 3-ын 4-р үе нь Туршилт 1, 2-ын 4-р үетэй статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай болох нь батлагдлаа. Иймээс туршилтуудын 4-р үед Туршилт 1-ээс Туршилт 2 нь, Туршилт 2-оос Туршилт 3 нь мэдэгдэхүйц ахицтай гарлаа. Стандарт алдаа нь 0.07-0.09 хооронд гарсан, 95%-ийн итгэх завсарт дунжийн ялгаатай утга нь гарсан.

Туршилтуудын 6-р үеийн ахицын үр дүн:

Table 5
Statistical Data of The Sixth Phases of The Experiments

	Дундаж	Стандарт хазайлт	Тоо
Туршилт 1-ийн 6-р үе	1.7	0.352	20
Туршилт 2-ын 6-р үе	1.91	0.432	20
Туршилт 3-ын 6-р үе	2.72	0.32	20

Статистикийн суурь утгаас харахад Туршилт 1-ийн 6-р үед дундаж нь 1.7 байсан бол Туршилт 2-ын 6-р үед 1.9, харин Туршилт 3-ын 6-р үед 2.7 болж эхний туршилтаас 1-ээр өссөн байна. Стандарт хазайлт нь 0.3-0.4 хооронд гарсан.

Table 6
Paired Data Results

Туршилтуудын 6-р үе	Дунжийн ялгаа	Стандарт алдаа	Sig. ^b	95% Итгэх завсар ^b		
				Доод хязгаар	Дээд хязгаар	
1	2	-0.210*	0.040	0.000	-0.293	-0.127
	3	-1.020*	0.114	0.000	-1.259	-0.781
2	1	0.210*	0.040	0.000	0.127	0.293
	3	-0.810*	0.123	0.000	-1.067	-0.553
3	1	1.020*	0.114	0.000	0.781	1.259
	2	0.810*	0.123	0.000	0.553	1.067

Based on estimated marginal means
*. The mean difference is significant at the .05 level.

^b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ээр туршилтуудыг хос хосоор нь харьцуулж үзэхэд $P(\text{sig}) < 0.05$ буюу Туршилт 1-ийн 6-р үе нь Туршилт 2, 3-ын 6-р үетэй, Туршилт 2-ын 6-р үе нь Туршилт 1, 3-ын 6-р үетэй, Туршилт 3-ын 6-р үе нь Туршилт 1, 2-ын 6-р үетэй статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай болох нь батлагдлаа. Иймээс туршилтуудын 6-р үед Туршилт 1-ээс Туршилт 2 нь, Туршилт 2-оос Туршилт 3 нь мэдэгдэхүйц ахицтай гарлаа. Стандарт алдаа нь 0.04-0.12 хооронд гарсан, 95%-ийн итгэх завсарт дунжийн ялгаатай утга нь гарсан. Туршилтуудын 8-р үеийн ахицын үр дүн:

Table 7
Statistical Data of The Eighth Phases of The Experiments

	Дундаж	Стандарт хазайлт	Тоо
Туршилт 1-ийн 8-р үе	2.13	0.534	20
Туршилт 2-ын 8-р үе	2.46	0.523	20
Туршилт 3-ын 8-р үе	2.5	0.366	20

Статистикийн суурь утгаас харахад Туршилт 1-ийн 8-р үед дундаж нь 2.1 байсан бол Туршилт 2-ын 8-р үед 2.5, харин Туршилт 3-ын 8-р үед 2.5 болж эхний туршилтаас 0.4-өөр өссөн байна. Стандарт хазайлт нь 0.4-0.5 хооронд гарсан.

Table 8
Paired Data Results

Туршилтуудын 8-р үе	Дунджийн ялгаа	Стандарт алдаа	Sig. ^b	95% Итгэх завсар ^b		
				Доод хязгаар	Дээд хязгаар	
1	2	-0.333*	0.076	0.000	-0.493	-0.173
	3	-0.367*	0.158	0.032	-0.698	-0.035
2	1	0.333*	0.076	0.000	0.173	0.493
	3	-0.033	0.158	0.836	-0.365	0.298
3	1	0.367*	0.158	0.032	0.035	0.698
	2	0.033	0.158	0.836	-0.298	0.365

Based on estimated marginal means
*. The mean difference is significant at the .05 level.
^b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ээр туршилтуудыг хос хосоор нь харьцуулж үзэхэд $P(\text{sig}) < 0.05$ буюу Туршилт 1-ийн 8-р үе нь Туршилт 2, 3-ын 8-р үетэй, Туршилт 2-ын 8-р үе нь Туршилт 1, 3-ын 8-р үетэй, Туршилт 3-ын 8-р үе нь Туршилт 1, 2-ын 8-р үетэй статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай болох нь батлагдлаа. Иймээс туршилтуудын 8-р үед Туршилт 1-ээс Туршилт 2 нь, Туршилт 2-оос Туршилт 3 нь мэдэгдэхүйц ахицтай гарлаа. Стандарт алдаа нь 0.08-0.16 хооронд гарсан, 95%-ийн итгэх завсарт дунджийн ялгаатай утга нь гарсан. Туршилтуудын 10-р үеийн ахицын үр дүн:

Table 9
Statistical Data of The Tenth Phases of The Experiments

	Дундаж	Стандарт хазайлт	Тоо
Туршилт 1-ийн 10-р үе	2.2	.424	20
Туршилт 2-ын 10-р үе	2.58	.402	20
Туршилт 3-ын 10-р үе	2.98	.186	20

Статистикийн суурь утгаас харахад Туршилт 1-ийн 10-р үед дундаж нь 2.2 байсан бол Туршилт 2-ын 10-р үед 2.6, харин Туршилт 3-ын 10-р үед 3.0 болж эхний туршилтаас 0.8-аар өссөн байна. Стандарт хазайлт нь 0.2-0.4 хооронд гарсан.

Table 10
Paired Data Results

Туршилтуудын 10-р үе	Дунджийн ялгаа	Стандарт алдаа	Sig. ^b	95% Итгэх завсар ^b		
				Доод хязгаар	Дээд хязгаар	
1	2	-0.383*	0.098	0.001	-0.588	-0.179
	3	-0.783*	0.103	0.000	-1.000	-0.567
2	1	0.383*	0.098	0.001	0.179	0.588
	3	-0.400*	0.100	0.001	-0.609	-0.191
3	1	0.783*	0.103	0.000	0.567	1.000
	2	0.400*	0.100	0.001	0.191	0.609

Based on estimated marginal means

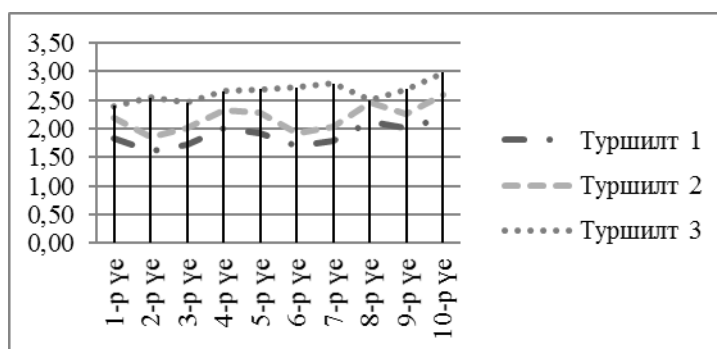
*. The mean difference is significant at the .05 level.

^b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Давтагдсан утгуудын дисперсийн шинжилгээ (Repeated measures ANOVA)-ээр туршилтуудыг хос хосоор нь харьцуулж үзэхэд $P(\text{sig}) < 0.05$ буюу Туршилт 1-ийн 10-р үе нь Туршилт 2, 3-ын 10-р үетэй, Туршилт 2-ын 10-р үе нь Туршилт 1, 3-ын 10-р үетэй, Туршилт 3-ын 10-р үе нь Туршилт 1, 2-ын 10-р үетэй статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатай болох нь батлагдлаа. Иймээс туршилтуудын 10-р үед Туршилт 1-ээс Туршилт 2 нь, Туршилт 2-оос Туршилт 3 нь мэдэгдэхүйц ахицтай гарлаа. Стандарт алдаа нь 0.09-0.1 хооронд гарсан, 95%-ийн итгэх завсарт дунджийн ялгаатай утга нь гарсан.

Туршилт 1, 2, 3-ын 1-10-р үе тус бүрийн туршилтын дундаж оноогоор график байгуулж үзсэнээр тус бүрийн ахицыг харах боломжтой.

Figure 1
Results of The Experiments Compared

Дээрх графикаас харахад туршилтын үе тус бүрээр хэлбэлзэлтэй байсан боловч өмнөх туршилтаасаа дараагийн туршилт нь ерөнхийдөө ахисан үзүүлэлттэй байна.

Дүгнэлт

Судалгааны үр дүнг нэгтгэж дүгнэвэл туршилтын үе тус бүрээр хэлбэлзэлтэй байсан боловч өмнөх туршилтаасаа дараагийн туршилт нь ерөнхийдөө ахисан үзүүлэлттэй байна. Тодруулбал, Туршилт 1, 2-ын 2-р, 6-р, 9-р үеүдэд бага оноотой, харин Туршилт 1, 2-ын 1-р, 4-р, 5-р, 8-р, 10-р үеүдэд өндөр оноотой

гарсан бөгөөд дүгнэж үзвэл Туршилт 1 ба Туршилт 2 нь ойролцоо хэмжээгээр өсөж буурсан нь харагдаж байна. Харин Туршилт 3-ын 1-7-р үе хүртэл жигд өсөлттэй байсан боловч 8-р үед буурч 9 ба 10-р үед өссөн үзүүлэлттэй гарсан байна. Туршилтын үе тус бүрийн онцлог үзүүлэлтийг задалж авч үзвэл 2-р, 6-р, 7-р үед туршилтын ахиц хамгийн өндөр гарсан, харин 1-р, 4-р, 8-р үед хамгийн бага ахицтай гарсан бөгөөд 3-р, 5-р, 9-р, 10-р үед дунд зэргийн ахицтай гарлаа. Эдгээр ахицын үзүүлэлт нь дагуур үндэстний лүргэл бүжгийг дүрс бичлэгийн аргын тусламжтайгаар 3 удаагийн давтамжтай туршилт сургалтыг явуулахад гарсан үр дүнг илтгэж байна.

Талархал

Тус судалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэхэд үнэтэй санал, зөвлөгөө өгч ажилласан МУБИС-ийн Боловсролын суурь судалгааны төвийн эрхлэгч, академич Б.Жадамба, СУИС-ийн Соёлын хүрээлэнгийн дарга, доктор Ш.Эрдэнэцэцэг, мөн БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Хөлөнбуйр Дээд Сургуулийн найм дахь удаагийн заах арга зүйн “Дагуур үндэстний бүжиг заах аргын шинэчлэл, сургалтын хэрэглээ (Хөлөнбуйр Дээд Сургуулийн жишээн дээр)” JYZD2021036 дугаартай төслийн үр дүнгээр тус өгүүллийг нийтлүүлж байгаадаа туйлын баяртай байна.

Ашигласан бүтээлийн жагсаалт

- Бай, Ш., Жан, Г. Ц. (2008). Дагуур үндэстний соёлын өнөөгийн байдлын задлалт-Чичихар Мэлис Дагуур үндэстний соёлын хамгаалалтын асуудлын судлал. *Алслагдмал бүс нутгийн эдийн засаг, соёлын сэтгүүл, XXV, х.127-132.*
- Жан, Т. Т. (2014). *Дагуур үндэстний уламжлалт хөгжмийн соёлын судалгаа.* Бээжин: Бээжингийн ардын дуу хөгжмийн хэвлэлийн хороо.
- Жан, Ш. Х., Ван, М. Ч. (2008). Дагуур үндэстний дуу бүжгийн хамгаалалт болон уламжлал. *Онолын ажиглалтын сэтгүүл, XVI (51), х.19-21.*
- Мо, Ж. С. (2000). *Дагуур үндэстний судалгаа.* Хөх хот: Улсын хэвлэлийн хороо.
- Улаантуяа. (2006). *Дагуур үндэстний ардын дуу бүжгийн Хакумайгийн урлагийн онцлог.* Хөх хот: Нийгмийн шинжлэх ухааны хэвлэлийн хороо.
- Хятадын Хөгжмийн Их Сургууль. (2013). *Дагуур үндэстний уламжлалт дуу бүжгийн урлаг судлалын эрдэм шинжилгээний бичиг.* Хөх хот: Өвөр Монголын хэвлэлийн хороо.
- Хэ, Ф.В. (2014). *Дагуур үндэстний эртний дуу бүжгийн үлдэгдэл Хакумай.* Бээжин: Дундад улсын дуу хөгжмийн хэвлэлийн хороо.
- Чулуунбагана. (1988). *Дагуур үндэстний судалгаа.* Хөх хот: Нийгмийн шинжлэх ухааны хэвлэлийн газар.
- Kolbe, M. R., Rebecca, K. (2004). Core Muscle Activation Increases Range of Motion in Dancers Performing Develop. *International Journal of Exercise Science: Conference Proceedings.* 9 (3), Article 77.
- Todd, W., Jessica, G., Sue, M., Elizabeth, C., Joshuah, E., Isaac, M., Taylor, B. (2017). Dance, balance and core muscle performance measures are improved following a 9-week core stabilization training program among competitive collegiate dancers. *International Journal of Sports Physical Therapy.* 12(1), p.25-41.

Results of The Experiments on Teaching Daguur Dance Using Video Records

Guo Sarula*

Department of Dance, School of Music and Dance, Hulonbuir University, Hulonbuir Province, China

*Corresponding author: 1289544408@qq.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2007-9605>

Received:4/21/2021

Revised:12/20/2021

Accepted:1/21/2022

Abstract

The traditional art of Daguur dance in Inner Mongolia, China, has retained its unique appearance and style, and has a special place in the nomadic ethnic culture. This article presents the results of three experiments on teaching the Daguur Lurgel dance to students using the video method. The novelty of the study is that it is the first study of the use of video records in teach Daguur national dance. As a result of the survey, a total of 60 students from the Mongolian University of Culture and Arts and Khulunbuir University in Inner Mongolia, China were involved in three pilot surveys between 2017 and 2019 in 10 phases, with a progress of 0.4-1.0 points in each phase. Therefore, it is concluded that the use of video methods is effective in teaching Lurgel dance.

Keywords

Lurgel, Movement, Exercise, Repetition and Progress
